

TALOUSARVION 2022 JA TALOUSSUUNNITELMAVUOSIEN
2022-2026 LAADINTAOHJE

pvm 10.8.2021

Sisällysluettelo

1. Talousarvion 2022 laadinta-aikataulu.....	3
2. TALOUSARVIO JA TALOUSSUUNNITELMA 2022 – 2026	4
3. Vuoden 2022 talousarvion ja vuosien 2022 – 2026 taloussuunnitelman laadintaohjeet	6
3.1 Talousarviokehityksen lähtökohdat	6
3.2 Talousarvion ja taloussuunnitelmaraportin sisältö	8
3.3 Perustietoja talousarvion laadintaa varten	8
3.3.1 Käyttötalousosa	9
3.3.2 Investointiosa, rakenne ja sisältö.....	10
3.4 Vesihuoltoliikelaitos	11
3.5 Tilivelvolliset.....	13
4. Henkilöstösuunnitelma.....	14
5. Budjetin laadinnan ja kokoamisen vastuuhenkilöt.....	15
6. Talousarvioprosessissa käytettävät lomakkeet.....	16

1. Talousarvion 2022 laadinta-aikataulu

- 16.6.2021 Väestöennuste valmis
- 20.8.2021 Kunnanhallitus; Taloussuunnitelman kehys
- 31.8.2021 Toimialueet ilmoittaneet henkilöstösuunnitelmat Henkilöstöpalveluihin
- 30.09.2021 Käsitelty lautakunnissa ja tasapainotettu toimialueilla kunnanhallituksen kehysten mukaiseksi. Toimialueet tallentavat lautakunnassa käsitellyt talousarviodokumentit lautakunnan kokouksen jälkeen T:\EXCEDATA\TA-TStekstit\budjetti2022\ toimialueen kansioon alle.
- 09.10.2021 Toimialueiden esitykset koottu sähköiseen muotoon
- 01.-8.10.2021 Taloussuunnitelman tasapainotusta;
toimialueiden esitysten sovittaminen kunnan kokonaistalouden kehukseen
- 11.10.2021 Veroprosentit kunnanhallituksessa
- 26.10.2021 Johtoryhmä; Pormestarin esitys kunnanhallitukselle
- 27.10.2021 Pormestarin TA-info, lehdistöinfo
- 28.10.-29.10.2021 Valtuustoseminaari
- 02.-22.11.2021 Kunnanhallituksen käsittelyt ja ehdotus valtuustolle ma 15.11.2021
- 8.11.2021 Veroprosentit valtuustossa
- 13.12.2021 Talousarvioehdotus valtuustossa
Käyttösuunnitelmat annettu tiedoksi lautakuntiin 31.12.2021 mennessä

Talousarvio esitetään yksipalstaisena ja fonttina käytetään Calibri 10:a. Tekstissä käytetään miljoonasta lyhenteenä milj. euroa.

10.8.2021

2. TALOUSARVIO JA TALOUSSUUNNITELMA 2022 – 2026

Kunnan toimintaa ja taloutta ohjataan viideksi vuodeksi laadittavalla taloussuunnitelmalla, jonka ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Kuntastrategia, vuositavoitteet ja riskienhallinta

Kuluva valtuustokausi on päättymässä ja kuntavaalit käydään kesäkuussa 2021. Valtuustokauden vaihtumisen myötä Tuusula uudistaa strategiaansa vuoden 2021 aikana. Strategia laaditaan yhteistyössä tuusulalaisten, luottamushenkilöiden ja kunnan henkilöstön kanssa. Kevään ja kesän aikana laaditaan toimintaympäristön analyysi ja kirjoitetaan strategian 0-versio. Elokuussa strategiatyö syvenee yhteistyössä uusien luottamushenkilöiden kanssa. Valtuuston on määrä hyväksyä uudistettu strategiaperusta (visio, toimintatapa, päämäärät, valtuustokauden tavoitteet, kärkihankkeet) 4.10. ja päättää strategiakokonaisuudesta (strategiakokonaisuutta toteuttavat vuositavoitteet ja strategiset asiakirjat) 13.12.2021. Strategiaperusta toimii vuoden 2022 tavoitteiden ja niitä toteuttavien eurojen pohjana.

Vuositavoitteiden asettaminen vuodelle 2022

Kunnan johto on päättänyt, että tavoitteet vuodelle 2022 tullaan asettamaan valtuustokaudelle 2021-2025 laadittavan uuden strategian pohjalta. Haasteita tähän tuo strategian valmisteluajataulun suhde talousarvion valmisteluajatauluun. Strategiaperusta rakennetaan kesä-syyskuussa osallistuvassa prosessissa yhteistyössä kuntavaaleissa valittavien luottamushenkilöiden, kunnan henkilöstön, asukkaiden ja yhteisöjen kanssa. Talousarvioajataulun mukaan lautakuntien tulee käsitellä vuositavoiteluonnokset osana talousarviota 14.10. mennessä.

Talousarvion valmistelun näkökulmasta vuoden 2022 tavoitteiden laadintaa on tarpeen valmistella jo touko-kesäkuussa. Keskeisimpiä tavoitteita käydään läpi kehysneuvotteluissa. Tavoitteiden valmistelu käynnistetään jatkuvan toiminnan, lainsäädännön edellyttämien asioiden, vuodelle 2022 tehtyjen sitoumusten, ennakoitujen tekemisen, vuoden 2021 keskeisimpien kokonaisuuksien, nykystrategian ja strategiaa toteuttavien strategisten asiakirjojen tavoitteiden pohjalta toimintaympäristön muutokset huomioiden. Tavoitteita laaditaan eri organisaatiotasolle – valtuusto/kh, lautakunnat, toimialueet, aina yksikkö ja henkilötasolle saakka. Tämä ohjeistus ja aikataulu koskee valtuustotason, lautakuntatason ja toimialueen tavoitteiden valmistelua, Tavoitteita ei vielä tässä vaiheessa viedä tavoitesalkkuun (ThinkingPortfolio), vaan ne kootaan PowerPoint pohjiin toimialueittain/palvelualueittain.

Varsinainen vuoden 2022 tavoitteiden laadinta käynnistyy elokuun alussa toimintaympäristöanalyysin, strategian 0-version ja päättyvän strategiakauden tavoitteiden pohjalta. Tavoitteiden laadintaohjetta tullaan tuolloin vielä täsmentämään. Tavoitteet viedään tuolloin tavoitesalkkuun (ThinkingPortfolio) ja ne synkronoidaan luonnosteltuun strategiaperustaan. Osallisena työssä ovat johtoryhmä, toimialueiden johtoryhmät ja sitä kautta palvelualueet ja yksiköt, sekä poikkihallinnolliset ryhmät (yhteys strategisiin asiakirjoihin). Toimialueiden sisäinen tavoitetyöskentely tulee synkronoida strategian ja talousarvion valmisteluajatauluihin.

Vuositavoiteluonnokset synkronoidaan strategiaperustaan sen jalostuessa elo-syyskuun käsittelyissä. Synkronointi tulee painottumaan syyskuun kahdelle viimeiselle viikolle sekä 4.10. valtuustossa

strategiaperustasta tehtävän päätöksen jälkeiseen aikaan. Tavoitteiston tulee olla valmis 7.10. mennessä lautakuntakierrosta varten. Lautakunnat käsittelevät tavoiteluonnokset osana talousarviokäsittelyä lokakuun puoleen väliin mennessä. Lautakuntien talousarviokokoukset suositellaan pidettäväksi viikolla 41 (viimeistään 14.10.).

Vuoden 2022 tavoitteisto viimeistellään lautakuntakierroksen jälkeen pormestarin esitystä varten 15.10. alkaen. Valtuusto käsittelee strategiakokonaisuutta talousarvioseminaarissaan 28.-29.10. ja hyväksyy sen 13.12.2021.

Strategian toteutumista seuraavien indikaattoreiden asettaminen valtuustokaudelle 2021-2025

Kuntastrategian laadinnan yhteydessä ratkaistaan millä tavalla ja missä laajuudessa strategian toteutumista seuraavia indikaattoreita tullaan asettamaan valtuustokaudelle 2021-2025. Samalla ratkaistaan myös indikaattoreiden seurannan tapa ja seurantaväli. Indikaattoreiden laadinnasta tullaan antamaan erillinen ohje.

Strategian ohjaavuus

Kuntastrategia on kunnan ja kuntalaisten yhteinen strategia. Se vaikuttaa kaikkiin kunnan toimijoihin ja se ohjaa ja sitoo koko kuntakonsernia.

Kunnan organisaatiossa tehdään laaja-alaista poikkihallinnollista kehittämistyötä, jota ohjataan kuntastrategiasta johdettujen strategisten asiakirjojen ja ohjelmien avulla. Strategiset asiakirjat ja ohjelmat tarkentavat ja täydentävät strategiaa. Kuntastrategiassa esitetään näille ylätason linjaukset, valtuustokauden tavoitteet ja indikaattorit.

Kuntastrategiaa täydentävistä strategista asiakirjoista päätetään kuntastrategian uudistamisen yhteydessä.

Riskienhallinta osana strategiatyötä ja tavoitteiden laadintaa

Kokonaisvaltainen riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa, jonka tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Strategisia tavoitteita asetettaessa arvioidaan tavoitteiden saavuttamiseen liittyviä riskejä sekä toimenpiteitä riskien hallitsemiseksi. Kunnan riskienhallintaa ja riskikarttaa tarkastellaan vuotta 2022 silmällä pitäen elo-syyskuussa osana valtuustokauden tavoitteiden ja vuoden 2022 tavoitteiden asetantaa.

Talousarviossa nostetaan esille erityisesti ne riskit, joiden hallinta edellyttää toimenpiteitä. Talousarviossa kuvataan toimenpiteet riskien hallitsemiseksi ja toimenpiteiden toteutumista seurataan osavuosisikatsauksissa ja toimintakertomuksessa. Riskiympyrälle kuvataan toimialueetasolla ja kuntatasolla merkittävimmät riskit liittyen kuntalaisten ja kunnan hyvinvoinnin ja elinvoiman edellytysten turvaamiseen.

Valtuusto vahvistaa kuntastrategian vuositavoitteet ja riskikartan vuosittain talousarvion hyväksynnän yhteydessä. Toimialueet tekevät esityksensä lautakuntien toimivaltaan kuuluvista toimialueen ja palvelualueiden toimenpiteistä, jotka toteuttavat kunta- ja organisaatiostrategian vuositavoitteiden ja riskienhallinnan saavuttamista. Toimialueet laativat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelman vuodelle 2022 käyttäen luvussa 6. mainittua lomakepohjaa Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma.

Kuntatasoinen väestösuunnite valmistui kesäkuussa

Kuntatasoinen väestösuunnite valmistui kesäkuussa. Aluejaottainen väestösuunnite joka ulottuu vuoteen 2045, valmistuu elokuussa. Väestösuunnitteeseen 2021-2045 voi tutustua sen valmistuttua:

<https://venni.service.tieto.com/tuusula/v3rti/venni>

3. Vuoden 2022 talousarvion ja vuosien 2022 – 2026 taloussuunnitelman laadintaohjeet

Talousarvion laadintaohjetta noudatetaan vuoden 2022 talousarviota ja vuosien 2022 - 2026 taloussuunnitelmaa tehtäessä. Ohje koskee kunnan toimialueita ja vesihuoltoliikelaitosta, ohjeessa annetaan kuntatasoinen kehys sekä toimialuekohtainen toimintakatekehys. Tarkentavia ohjeita annetaan myöhemmin tarvittaessa.

3.1 Talousarviokehityksen lähtökohdat

Kuntatasoisen kehityksen lähtökohdaksi ovat kuntastrategian toteuttaminen, käyttötalouden pysyvän tasapainon saavuttaminen taloussuunnitelmakaudella 2022 – 2026 sekä velkaantumisen hallittu kasvu. Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää.

Ulkoisten käyttötalousmenojen kasvuksi (kunta + vesihuoltoliikelaitos) vuodelle 2022 esitetään kehityksessä 3,3 % talousarvioon 2021 nähden. Keusoten oman toiminnan sekä erikoissairaanhoidon menojen arvioidaan kasvavan 4 %. Vuoden 2022 menokehityksen pohjana ovat Kuntaliiton vero- ja valtionosuusennusteet, kunnan toimialueiden ennakoimat tulo- ja menolisäykset sekä vuoden 2021 tuottavuus- ja sopeutustoimet. Verotulojen ja valtionosuuksien määrä täsmentyy budjetointiprosessin edetessä.

Toimialueet saavat toimialuekohtaisen kehyslaskelman.

Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirtyessä hyvinvointialueille v.2023, tekee talouspalvelut erikseen informatiiviset tulos- ja rahoituslaskelmat vuosille 2023 - 2025, joissa uudistuksen vaikutukset on otettu huomioon toukokuussa 2021 käytössä oleviin tietoihin perustuen.

Investointihankkeiden yhteissumman osalta menokehys vuodelle 2022 on 67,4 milj. euroa. Investointien määrää arvioidaan kriittisesti elo-syyskuun aikana. Investointien arvioidaan nousevan huomattavan korkealle, jopa yli 80 milj. euron tasolle, suunnitelmavuosina 2023-2024.

ICT-investoinnit on keskitetty talousarviossa tietohallintoon.

Toimialuekohtainen käyttötalouden kehys

Toimialueiden talousarviokehys on tarkoitettu noudatettavaksi talousarvion laadinnassa vuodelle 2022 sekä ohjeellisena vuosille 2022 – 2026. Suunnitelmavuosien ulkoisten menojen arvioidaan kasvavan 2 % vuodessa. Toimialueiden tulee edelleen tarkastella kriittisesti sekä toimintatuloja että – menoja sekä suunnitella taloutta tasapainottavia toimenpiteitä.

Verotulot ja valtionosuudet

Kehyslaskelman lähtökohdaksi on kiinteistöveroprosentti 1,35 %, vakituisten asuinrakennuksen kiinteistövero 0,55 % sekä ansiotuloveroprosentti 19,75 %. Tuusulan verotulojen arvioidaan nousevan vuonna 2022 12,5 milj. euroa (6,5 %) vuoteen 2021 nähden. Valtionosuuksien ennakoitaan nousevan 2,1 milj. euroa vuoden 2021 ennusteeseen nähden. Verotulojen ja valtionosuuksien määrän tarkennukset huomioidaan budjetointiprosessin aikana.

Tuloslaskelma- ja rahoituslaskelmaluonnokset

Toimintatulot

Käyttöomaisuuden myyntivoittojen arvioidaan nousevan 10,1 milj. euroon, kasvua 2021 talousarviosta 2,6 milj. euroa. Maankäyttösopimuskorvausten arvioidaan pysyvän 3,0 milj. eurossa. Muiden ulkoisten toimintatulojen ennakoitaan pysyvän vuoden 2021 tasolla.

Toimintamenot

Lähtökohtana on, että kunnan henkilöstömäärä ei kasva ja että asiakasmäärien aiheuttaman kustannuspaineen kasvuun pystytään vastaamaan kevyemmällä ja ennaltaehkäisyyn painottuvilla palveluilla. Kehyslaskelmassa on eritelty sisäiset ja ulkoiset toimintamenot- ja tulot. Sisäiset erät sisältävät vuokrat, siivouskulut, ruokapalvelumaksut ja erillisyyksikköjen hallintopalvelukulut.

Toimintakate

Toimialueet ovat toimintakatesitovia valtuustoon nähden. Toimintakate vuodelle 2022 annetaan toimialueille erillisessä kehyslaskelmassa. Toimintakatteeseen vaikuttavien toimintamenojen kasvu toimialueittain näkyy kehyslaskelmassa.

Tulos

Tulos ilmoitetaan erillisessä kehyslaskelmassa. Seuraavien vuosien tuloksen nostaminen ylijäämäiseksi edellyttää jatkuvia toimia tuottavuuden parantamiseksi sekä tonttikaupan vauhdittamista, erityisesti Etelä-Tuusulan alueella. Kunnan lainamäärän kasvun taittaminen edellyttää kunnan käyttötalouden tervehdyttämisen ohella tiukkaa investointien harkintaa.

Suunnitelmavuosien kunnan tulokseen vaikuttaa tuleva uudistus sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirtymisestä hyvinvointialueille v.2023 lähtien.

Rahoitustuotot ja -kulut

Talousarviovuoden 2022 pitkäaikaisten lainojen korko-olettamana käytetään olemassa olevien tai vuonna 2022 nostettavien lainojen osalta keskimäärin noin 1,5 % ja kuntatodistusten osalta 0,0 %. Korko-oletusta täsmennetään budjetointiprosessin kuluessa. Taloussuunnitelman lähtökohtana on, että kunnan rahoitus toteutetaan tulevana vuosina vähintään puoliksi pitkäaikaisilla lainoilla. Mikäli investointisuunnitelmissa tapahtuu muutoksia, pitkäaikaisen rahoituksen määrää muutetaan vastaavasti.

Investointiohjelma

Tulevien investointien mittakaavaan vaikuttaa olennaisesti koulu- ja päiväkotiverkon investointien sekä Etelä-Tuusulan infra-investointien aikataulu ja toteutustapa. Investointiohjelma tarkentuu talousarvioprosessin edetessä.

Kassavirtaennuste

Tulorahoituksen riittämättömyydestä ja suurista investoinneista johtuen kunnan korollisten velkojen kasvu säilyy nopeana.

3.2 Talousarvion ja taloussuunnitelmaraportin sisältö

Talousarvio ja taloussuunnitelma sisältää seuraavat kokonaisuudet:

- Kuntastrategia
- Tavoitteet 2022
- Riskienhallinta
- Talousarvion yleiset perusteet
- Taloudelliset lähtökohdat
- Taloudelliset laskelmat kuntatasolla
- Käyttötalousosa
- Henkilöstösuunnitelma
- Investoinnit
- Tilivelvolliset vuonna 2022
- Väestöennuste
- Liitteet: kohderahoitteisia tehtäviä hoitavien yksiköiden talousarviot; keski-uudenmaan ympäristökeskus, holhustoimen edunvalvontapalvelut, keski-uudenmaan maaseutuhallintopalvelut, ruokapalvelut. Nettoyksikkö: Tilapalvelut ja Rykmentinpuisto sekä liikelaitos: Vesihuoltoliikelaitos.

3.3 Perustietoja talousarvion laadintaa varten

Tilapalvelun ja ruokahuollon sisäiset laskutukset sisältyvät määrärahaan ja tuloarvioon.

Henkilöstökulujen laskentaperusteista:

Kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 28.2.2022 saakka. Talousarvion palkkaliitteeseen on päivitetty huhtikuun 2021 palkat korotettuina arvioiduilla korotusten vaikutuksilla 2,0 %:lla. Sijaismäärärahat kokonaisuudessaan arvioidaan tilille 40010.

Henkilöstön sivukulut ovat yhteensä 20,97 % palkkasummasta. Laskelmassa työnantajan KuEI – palkkaperusteinen maksu 17,15 %, kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksu 1,34 %, tapaturmavakuutus 0,193 %, työnantajan työttömyysvakuutusmaksut 2,25 %, ja muut sosiaaliturvamaksut 0,035%.

3.3.1 Käyttötalousosa

Käyttötalousosa kootaan nykyisellä rakenteella toimialueittain. Toimialuekohtaiset talousarvion tekstipohjat ovat toimialueiden talousvastaavien käytettävissä T:\EXCEDATA\TA-TStekstit\budjetti2022\toimialuekohtaisten kansioiden alla. Kukin toimialue ohjeistaa omat yksikkönsä. Toimialueiden talousvastaavat huolehtivat oman toimialueen palkkaliitteiden tarkistamisesta.

Kasvun ja ympäristön toimialue arvioi budjetin maankäyttösopimusten osalta sisältäen ostot, myynnit ja maanvaihdot, sekä tontinvuokrauksesta syntyvät tulot. Maanmyyntivoitot tallennetaan taloussuunnittelussa kunnan tuloslaskelmaosaan Kasvun ja ympäristön toimialueen ilmoittaman euromäärän mukaisesti poikkeuksena Rykmentinpuiston taseyksikölle kohdistuvat maanmyyntivoitot, mitkä budjetoidaan yksikön omalle kustannuspaikalle.

Keski-Uudenmaan sote kuntayhtymältä ostettavat palvelut budjetoidaan kunnanviraston johdon alle omille kustannuspaikoilleen.

Toimialueiden tulee sisällyttää talousarvioesitykseensä eläkemenoperusteiset maksut sekä työterveyshuollosta aiheutuneet menot. Nämä erät on huomioitu toimialuekohtaisissa menokehysraameissa.

Talousarvioon sisältyvät sisäiset erät on oltava sovittuna palvelun tuottajan ja tilaajan kesken. Sisäiset erät budjetoidaan keskitetysti taloussuunnittelussa. Toimialue ilmoittaa erillisellä lomakkeella vuositasolla yli 5 000 euron määräiset sisäiset erät taloussuunnitteluun erillisellä lomakkeella. Lähtökohtana on, että myyjä tekee ilmoituksen, ja vastakirjaus tehdään sis. ostajalle myyjän ilmoituksen perusteella. Alle 5 000 euron sis. erät pitää toimialueen huomioida vastaavissa ulkoisissa erissään, jotta toimialueen talousarvio ei ylitä tältä osin. Ruokapalveluiden, sisäisen siivouksen sekä sisäisten vuokrien osalta viedään euromäärät edelleen keskitetysti FPM:ään taloussuunnittelussa (myös alle 5 000 euron erät).

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen, holhoustoimen edunvalvontapalveluiden, Tilapalveluiden, Rykmentinpuiston ja Vesihuoltoliikelaitoksen osalta hallinnolliset erät tullaan laskuttamaan sisäisesti v.2022 heille erikseen ilmoitetun euromäärän mukaan.

Toimialueet tekevät talousarvioesityksen toimialueelle annetun toimintakatteen mukaisesti. FPM sovellukseen syötetään esitys vuodelle 2022, mikä pohjautuu toimialueelle annettuun toimintakatteeseen.

Talousarvioesityksestä tulee laatia talousarviovuoden lisäksi esitykset seuraaville 4 suunnitelmavuodelle 2023-2026 FPM sovellukseen. Syöttötasona riittää 1 tili per tiliryhmä ja 1 kustannuspaikka per palvelualue. Suunnitelmavuodet budjetoidaan kehyksessä käytettyjen nousuprosenttien mukaisesti. Toimialueet vievät ulkoiset erät FPM-järjestelmään, sisäiset erät viedään keskitetysti taloussuunnittelussa käyttäen kulujen nousussa 1 % kasvua edelliseen vuoteen nähden.

Investointisuunnitelman toteutumisen aiheuttamat käyttötalouden muutokset (säästöt ja kululisäykset) suunnitelmavuosiin tulee huomioida käyttötalouden talousarvioesityksessä.

Toimialuetasolla kuvataan talousarviovuoden 2022

- 1) toimintaympäristön- ja toiminnan muutokset keskeisiltä osin
- 2) strategian toteuttaminen (sisältää taulukon valtuustokauden tavoitteista ja vuositavoitteista)
- 3) talous ja tuottavuus

3) henkilöstösuunnitelma

Palvelualueitasolla kuvataan talousarviovuoden 2022

- 1) toiminnan kuvaus
- 2) painopisteet toiminnassa
- 3) toiminnan keskeiset muutokset (taulukko)

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelmassa vuodelle 2022 selvitetään palveluiden tuottamiseen sekä talouteen liittyviä riskejä ja niiden hallintakeinoja neljästä eri näkökulmasta: strategiset, toiminnalliset, taloudelliset sekä vahinkoriskit.

Henkilöstömäärät esitetään keskitetysti talousarviokirjan henkilöstöosion yhteydessä.

Palvelualueiden teksteissä kuvataan ytimekkäästi palvelusuunnitelman painopisteet ja keskeiset muutokset toiminnassa, keskeiset indikaattorit, tuloarviot ja määrärahat. Tekstissä tulee erityisesti kuvata muutosten vaikutusta kuntalaisten saamaan palveluun. Päällekkäisyyttä toimialueen tiivistelmäosion ja palvelualue tekstien välillä on vältettävä. Talousarviokirjassa ei esitetä toimielinten talousarvotietoja.

Kohderahoitteisia tehtäviä suorittavat yksiköt tulevat saamaan erillisen ohjeen talousarvion laadintaa varten. Kohderahoitteisia tehtäviä hoitavat yksiköt ovat: Tilapalvelut (nettobudjetoitu), Rykmentinpuisto, ruokapalvelut, Keski-uudenmaan ympäristökeskus, holhoustoimen edunvalvontapalvelut ja Keski-uudenmaan maaseutuhallintopalvelut.

3.3.2 Investointiosa, rakenne ja sisältö

Investointiosan rakenne

Investointiosa sisältää investointisuunnitelmat talousarviovuodelle ja suunnitelmavuosille. Useamman vuoden aikana toteutettava investointihanke jaetaan eri vuosille.

Investointiosassa valtuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot hankkeille tai hankeryhmille. Hankkeet ja hankeryhmät ryhmitellään toimielimittäin ja tehtävittäin.

Kokonaiskustannusarvio

Investointiosassa esitetään investointihankkeen tai hankeryhmän kokonaiskustannusarvio. Yli 3 miljoonan euron uusista talonrakennuksen hankkeista tehdään laskelma Invest for excel tai muun soveltuvan ohjelman avulla. Valmis laskelma tallennetaan T/EXCEDATA/Ta-TStekstit/Talousarvio 2022/ Investoinnit kansion alle. Jo käynnissä olevista, vuonna 2022 jatkuvista hankkeista ei laskelmaa tarvitse tehdä.

Määräraha investointiosassa

Investointiosaan arvioidaan tarvittava määräraha. Lisäksi esitetään edellisenä tai edellisinä vuosina hankkeeseen käytetty määräraha ja suunnitelmavuosille arvioitu käyttötarve. Hankkeet tulee tarkoin perustella.

Investointiosassa käsitellään aktivoitavat hankintamenot. Investointiosaan voi esittää vain yksikköhinnaltaan 10.000 euroa*) suurempia hankkeita ja niiden pitoaika on yli kolme (3) vuotta. Hankkeen tulee olla luonteeltaan sellainen, että se lisää kunnan käyttöomaisuuden arvoa ja käyttöaikaa (ei vuosikorjaus, home- ja kosteusvaurioiden korjaus tai väistötilojen kustannukset).

*) Kilan (Kirjanpitolautakunnan kuntajaos, Kauppa- ja teollisuusministeriö) yleisohjeen mukaan kunnan käyttöomaisuuden aktivoinnin alaraja saa olla enintään 10.000 euroa nettona (= hankkeesta vähennetty rahoitusosuus ja ALV). Alle 10.000 euron hankinnat ovat käyttötalouden kuluja. Sellainen hanke joka ei ylitä 10.000 euroa, oikaistaan viimeistään tilinpäätöksessä investoinneista käyttötalouteen Kilan ohjeen mukaisesti.

Jokaisesta yli 300 000 euron investoinnista tulee täyttää hankekortti. Lomake löytyy tämän ohjeen luvusta 6. Erityistä huomiota kiinnitetään investointien perusteluihin.

Investointihankkeiden suunnittelun yhteydessä laaditaan toimialuekohtainen hankintasuunnitelma. Toimialue ilmoitetaan muodossa toimialue/palvelualue. Suunnitelmaan kirjataan tiedossa olevat tulevat hankinnat ja sopimukset, joiden arvo ylittää 10 000 euroa (alv 0 %). Investointihankkeisiin liittyvät hankinnat kirjataan hankintasuunnitelmaan. Tässä yhteydessä on hyvä miettiä, onko tarpeen kilpailuttaa toimialuekohtaisia tai toimialueet ylittäviä hankinta- tai puitesopimuksia, joihin kunnalla ei ole vielä sopimusta. Hankintasuunnitelma liitetään talousarvioon, ja sen toteutumista seurataan osavuosikatsausten investointi- ja hankintasuunnittelun yhteydessä.

TILAHANKKEIDEN TOTEUTTAMISOHJE

Ohje löytyy Kaiusta kohdasta

<https://tuusula.sharepoint.com/sites/saaduskokoelma/Jaetut%20asiakirjat/Ohjeet%20ja%20ohjelmat/Tilahankkeiden%20toteuttamisohje.pdf>

Tuloarvio investointiosassa

Investointitoiminnan tuloina talousarviossa esitetään arvioidut valtion ja muiden yhteisöjen rahoitusosuudet investointimenoihin ja käyttöomaisuuden myyntitulot.

3.4. Vesihuoltoliikelaitos

Kunnan vesihuoltoliikelaitoksesta laaditaan kunnan tiedoista erikseen näytettävät tuloslaskelma, investointi- ja rahoitusosa.

Sekä valtuusto että johtokunta asettavat liikelaitokselle sitovia tavoitteita. Valtuuston toimivallasta liikelaitoksen tavoitteiden asettamisessa säädetään kuntalain 13.2 §:ssä ja johtokunnan toimivallasta tavoitteiden asettamisessa kuntalain 87c.3 §:ssä. Tavoitteet esitetään liikelaitoksen talousarviossa.

Talousarvion perustelutekstissä selvitetään liikelaitoksen palvelukysyntään, tuotantotavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen liittyviä haasteita ja epävarmuustekijöitä. Perusteluissa tehdään lisäksi selkoa toiminnan painopisteistä ja kehittämistarpeista sekä arvioidaan voimavarojen riittävyyttä, ja riskitekijöitä.

Valtuustoon nähden tulosbudjetissa sitovia eriä ovat kuntalain 87e.3§:n mukaan kunnan ja liikelaitoksen väliset pääomarahoituksen korvaukset, kuten korvaus kunnan liikelaitokseen sijoittamasta peruspääomasta. Rahoitusbudjetissa valtuustoon nähden sitova erä on peruspääoman lisäys ja palautus. Investointibudjetissa ei pääsääntöisesti ole valtuustoon nähden sitovia meno- tai tuloeria.

Investointirahaston budjetti tulee sisällyttää vesihuoltoliikelaitoksen talousarvioon.

3.5 Tilivelvolliset

TILIVELVOLLISET kuntalain 75 §:n mukaan vuonna 2022

Tilivelvollisella tarkoitetaan ao toimialueen ja toimielimen tehtäväalueen johtavaa viranhaltijaa, jolle myönnetään vastuuvapaus. Koska tarkastuslautakunnalla toimielimenä ei ole johtavaa viranhaltijaa, jää tilivelvollisen johtavan viranhaltijan nimi tästä kohdasta pois.

Tilivelvolliset 1.1.2022 päiväyksen mukaan koskien johtavaa viranhaltijaa tai hänen sijaistaan.

TOIMIALUE toimielin	palvelualue	johtava viranhaltija	19.8.2021 nimi
KUNTATOIMIALA			
YLEISHALLINTO- JA JOHDON TUKI			
kunnanhallitus	kunnanviraston johto	vt. kansliapäällikkö	Virpi Lehmusvaara
YHTEISET PALVELUT		talousjohtaja	Markku Vehmas
	henkilöstöpalvelut	henkilöstöjohtaja	Satu Kuivasto
	hallinto -ja asiakaspalvelut	hallintojohtaja	Harri Lipasti
	talouden ohjaus	talousjohtaja	Markku Vehmas
	kehittäminen ja tietohallinto	kehittämisjohtaja	Teemu Laakso
SIVISTYS		vs. sivistysjohtaja	Tiina Simons
kasvatus- ja sivistyslautakunta			
	sivistyksen tukipalvelut	kasvatus- ja sivistystoimenjohtaja	Virpi Lehmusvaara
	varhaiskasvatus	varhaiskasvatuspäällikkö	Hanna-Mari Halinen
	oppiminen	opetuspäällikkö	Markus Torvinen
kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta			
	kulttuuri	kulttuuri- ja museotoimen johtaja	Ulla Kinnunen
	vapaa-aika	vapaa-aikapalveluiden päällikkö	Risto Kanerva
KASVU JA YMPÄRISTÖ		kuntakehitysjohtaja	Heikki Lonka
kuntakehitys- lautakunta			
	toimialueen kehittäminen ja hallinto	kuntakehitysjohtaja	Heikki Lonka
	Elinvoima, asuminen ja kehittäminen	elinvoimajohtaja	Kristiina Salo
	kuntasuunnittelu	kuntasuunnittelupäällikkö	Asko Honkanen
- rakennus- valvontajaosto			
	rakennusvalvonta	johtava rakennustarkastaja	Johanna Aho
tekninen lautakunta			
	yhdyskuntatekniikka	yhdyskuntatekniikan päällikkö	Petri Juhola
	tilapalvelut	tilapalvelupäällikkö	Mikko Simpanen
Vesihuolto- liikelaitos		liikelaitoksen johtaja	Jukka Sahlakari
Keski-Uudenmaan ympäristökeskus		ympäristökeskuksen johtaja	Leena Sjöblom

4. Henkilöstösuunnitelma

Toimialueet ottavat Sarastia 365 BI raportoinnista eläköitymisennusteet koko suunnittelukaudelle vuosille 2022 – 2030. Toimialueiden tulee esittää yksityiskohtaiset henkilöstömuutosesitykset perusteluineen vuodelle 2022 (uudet virat ja työsopimussuhteet, lakkautettavat virat ja työsuhteet, tehtävämuutokset). Lisäksi tulee esittää alustavat henkilöstömäärämuutokset (lisäykset ja vähennykset toiminnoittain) suunnittelukauden vuosille 2022 ja 2023. Henkilöstömuutoksia suunniteltaessa tulee ottaa huomioon mm. eläköitymisen vaikutukset, prosessien kehittymisen, toimintatapojen muutosten vaikutukset jne.

Henkilöstösuunnittelua ja em. tietojen toimittamista varten toimialueilla on käytettävissä tämän ohjeen liitteinä olevat lomakkeet henkilöstömuutoksista ja niiden vaikutuksista käyttötalouteen. Lomakkeet toimitetaan henkilöstöasiantuntija Anita Vuorenmaalle viimeistään 31.8.2021 sähköpostilla. Lomakkeiden tietojen perusteella kootaan henkilöstösuunnitelma osaksi taloussuunnitelmaa.

Henkilöstökoulutuksiin ja tyhy (50e/hlö) /virkistystoimintaan varattavat määrärahat arvioidaan yksikön tyhytoimintasuunnitelmaan perustuen. Määrärahat merkitään talousarvion ao. menokohtiin (esim. 44410 koulutuspalvelut, 49470 erilaiset tilaisuudet, yhteistoiminta).

Liikunta- ja kulttuurietuuden kustannukset on jaettu kehyslaskelmassa toimialueille henkilömäärien suhteessa.

5. Budjetin laadinnan ja kokoamisen vastuuhenkilöt

YLEISHALLINTO JA JOHDON

TUKI 16

vt. Kansliapäällikkö Virpi Lehmusvaara

Johdon assistentti Minna Mäkitalo

Viestintäpäällikkö Paula Miettinen

Kehittämispäällikkö Heidi Hagman

Keski-Uudenmaan Ympäristökeskuksen

johtaja Leena Sjöblom

Yhteishenkilö: talousasiantuntija Mia Koskikallio

YHTEISET PALVELUT

Talusojohtaja Markku Vehmas

Henkilöstöjohtaja Satu Kuivasto

IT-palvelupäällikkö Miikka Allen

Hallintojohtaja Harri Lipasti

Johtava yleinen edunvalvoja Arto Nätkynmäki

Kehittämisjohtaja Teemu Laakso

Maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö Laura Smolander

Ohjaamopalvelupäällikkö Jaana Kellosalmi

Talospäällikkö Heli Hippeläinen

Tietohallintopäällikkö Niko Kinnunen

Yhteishenkilö: talousasiantuntija Mia Koskikallio

SIVISTYS

14

vs.Sivistysjohtaja Tiina Simons

Ruokapalvelupäällikkö Kirsi Hanski

Opetuspäällikkö Markus Torvinen

Tuusulan lukion rehtori Seppo Kärpänen

Kasvun ja oppimisen tuen päällikkö Helena Palola

Tuusulan opiston rehtori Timo Rusanen

Varhaiskasvatuspäällikkö Hannamari Halinen

Varhaiskasvatuksen asiantuntija Vesa Joronen

Kulttuuri- ja museotoimen johtaja Ulla Kinnunen

Vs. kirjastotoimenjohtaja Riikka Mustajärvi

Vapaa-aikapalveluiden päällikkö Risto Kanerva

Työnjohtaja Jaska Vilen

Uimahallin esimies Pasi-Jussi Hyytinen

Alueellisen nuorisotyön esimies Pia Helin

Yhteishenkilö: Talospäällikkö Terttu Turnbull-Smith

KASVU JA YMPÄRISTÖ

26

Kuntakehitysjohtaja Heikki Lonka

Kuntasuunnittelupäällikkö Asko Honkanen

Elinvoimajohtaja Kristiina Salo

Asukassihteeri Satu Belek

Projektitoimiston päällikkö Jyri Ollikainen

Projektipäällikkö Petteri Puputti

Projektipäällikkö Jouni Määttä

Kiinteistökehityspäällikkö Hannu Kantola

Maankäyttöpäällikkö Päivi Hämäläinen

Paikkatietopäällikkö

Paikkatietoasiantuntija Annalena Saarikivi

Kaavoituspäällikkö Anne Oikkola

Johtava rakennustarkastaja Johanna Aho

Yhdyskuntatekniikan päällikkö Petri Juhola

vs. Työpäällikkö Jussi Pesonen

Kunnossapitopäällikkö Jari Huttunen

Kunnanpuutarhuri Riitta Kalliokoski

Liikenneinsinööri Jukka-Matti Laakso

Tilapalvelupäällikkö Mikko Simpanen

Projektipäällikkö Katerina Zaitseva

Rakennuspäällikkö

Kiinteistönhoitopäällikkö

Kiinteistönhoidon suunnittelija Riikka Meriläinen

Kiinteistötaloussuunnittelija Riikka Halonen

Hallintopalvelusihteeri Outi Tynjälä

Toimistosihteeri Tuula Hakonen

Yhteishenkilö: Kehittämis- ja talospäällikkö Jussi Rantala

Vesihuoltoliikelaitos

2

Liikelaitoksen johtaja Jukka Sahlakari

Hallintosihteeri Satu Lahti

KOORDINOINTI JA SUUNNITTELU:

2

Talusojohtaja Markku Vehmas

Taloussuunnittelupäällikkö Sanna Senelius-Piiparinen

6. Talousarvioprosessissa käytettävät lomakkeet

Talousarvioprosessissa käytettävät lomakkeet löytyvät T/EXCEDATA/LOMAKE-kansion alta.

Käytettävissä olevat lomakkeet:

- SIS.ERÄT lomake. Myyjä ilmoittaa sisäisten palvelujen osalta FPM:ään vietävät, yli

5 000 euron vuositason erät.

- Palvelutason muutos lomake. Lomakkeella kerrotaan toimenpiteistä talousarvioon pääsemiseksi, kehykseen sisältyvistä uusista palveluista/ toiminnoista, tai talousarviokehyksen ulkopuolelle jäävistä palveluista/ toiminnoista.

- Uuden viran perustaminen tai uuden toistaiseksi voimassaolevan työsuhteen käyttöönotto (VIRTYOper).

- Uuden viran/tehtävän vaikutus käyttötalouteen (VIRTYOpervaikutus)

- Henkilöstömääräsuunnitelman apuna käytettävä syöttöpohjalomake (HENKILÖSTÖSUUNNITELMA).

- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma 2022 lomake.

- Toimitilojen hankekortti yli 300 000 euron investointihankkeista, tiedot täytetään hankelomakkeeseen (HANKEKORTTI). Hankekortin lisäksi kerrotaan tiedot tiivistetysti alla olevan mallin mukaisesti word tiedostomuodossa, mikä sisältää mm. tiedon hankkeen kokonaiskustannuksesta ja vuositason vaikutuksesta käyttötalouteen. Word pohjaan sisällytetään kuvat hankkeesta sekä sen sijoittumisesta kaava-alueeseen. Tekstiosassa selvitetään mm. miten hanke kytkeytyy palveluverkkosuunnitelmaan, kerrotaan hankkeen aloitusajankohta, hankkeen kesto, ja hankkeen valmistumisajankohta.

Metsolan päiväkotii, uudisrakennus

6.500.000 €, aloitus: 2019

käyttötalousvaikutus: +72.000 €/v

Laajuus uusien suunnitteluohjeiden mukaan 1.850 brm². Palveluverkkosuunnitelmassa on esitetty pienistä päiväkotiyksiköistä luopumista ja uuden päiväkodin rakentamista. Uuteen 6-osastoiseen päiväkotiin keskitetään Rajamäen alueen esikoulu-toiminta. Henkilökunta siirtyy. Luonnossuunnittelu alkoi 2017. Rakennussuunnittelu valmistuu joulukuussa 2018. Rakennustyöt 2019-2020.
